

Jerzy Myśliński

Józef Skrzypek (17 IX 1905 - 29 VI 1974)

Biuletyn Polonistyczny 18/1 (55), 83-86

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZMARLI

JÓZEF SKRZYPEK

(17 IX 1905 — 29 VI 1974)

29 czerwca 1974 r. zmarł profesor zwyczajny dr Józef Skrzypek, kierownik Pracowni Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego XIX i XX wieku, od 1 kwietnia 1969 r. wchodzącej w skład Instytutu Badań Literackich PAN.

Józef Skrzypek urodził się 17 września 1905 r. w Krystynopolu w rodzinie kolejarza. Po ukończeniu w 1924 r. gimnazjum klasycznego w Tarnopolu rozpoczął studia historyczne na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Po ukończeniu ich w r. 1928 został asystentem w Katedrze Historii Polski u prof. Stanisława Zakrzewskiego. Pod jego kierunkiem przygotował też rozprawę doktorską pt. "Zygmunt Luksemburczyk i jego polityka wobec Mołdawii, Wołoszczyzny i Turków na tle stosunków polsko-litewskich, z uwzględnieniem spraw tatarskich, Rusi Czerwonej i Podola w latach 1386-1399", na podstawie której doktoryzował się w r. 1932. W r. 1936 przeniósł się do Warszawy, gdzie został kierownikiem działu w Instytucie Historii Najnowszej i sekretarzem redakcji czasopisma "Niepodległość", poświęconego badaniu najnowszej historii Polski.

W okresie okupacji hitlerowskiej pracował w Warszawie w prywatnym przedsiębiorstwie jako urzędnik. Bezpośrednio po

wyzwoleniu zaś równoległe z pracą naukową rozpoczął działalność publiczną, początkowo jako wicedyrektor Komitetu Przesiedleńczego m. Warszawy, a potem w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Został członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej, wykładał w Centralnej Szkole PPS w Otwocku. W r. 1946 rozpoczął wykłady z dziejów Polski XIX i XX wieku w Akademii Nauk Politycznych, będąc równocześnie sekretarzem tej uczelni. Wykładał w niej do 1949 r. Poczynając od 1948 r. pełnił funkcję wicedyrektora Biblioteki Narodowej, a następnie - naczelnego dyrektora bibliotek w Ministerstwie Oświaty (do r. 1950). Habilitował się w r. 1949 w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, lecz dopiero 12 lutego 1955 r. Centralna Komisja Kwalifikacyjna nadała mu tytuł docenta. Od r. 1955 wykładał w Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Warszawie historię powszechną średniowieczną. W uczelni tej był kierownikiem Zakładu Historii.

W r. 1954 objął stanowisko samodzielnego pracownika naukowego w Instytucie Historii Kultury Materialnej PAN, a 1 maja 1959 r. przeniósł się do utworzonej przez prof. dra Henryka Jabłońskiego Pracowni Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego XIX i XX w. Z początkiem stycznia następnego roku został kierownikiem tej placówki i sprawował tę funkcję do końca życia. W latach 1958-1966 wykładał równocześnie w Wojskowej Akademii Politycznej im. F. Dzierżyńskiego. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał 29 października 1959 r., zwyczajnego zaś - 3 października 1967 r.

W okresie kierowania Pracownią Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego pełnił Profesor rozliczne funkcje naukowe: był członkiem rad naukowych Ośrodka Dokumentacji i Informacji Naukowej PAN, Ośrodka Badań Prasoznawczych RSW "Prasa" w Krakowie, Instytutu Badań Literackich PAN; zasiadał w Komitecie redakcyjnym "Zeszytów Prasoznawczych", założył i redagował "Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego", uczestniczył w redagowaniu wydawnictw poświęconych Polonii; brał udział w pracach komisji kwalifikacyjnych, rad bibliotecznych i wielu innych.

Zainteresowania naukowe profesora Józefa Skrzypka koncentrowały się na problemach historii średniowiecznej, dziejach najnowszych, historii prasy oraz bibliografii. Jeśli chodzi o dzieje Polski epoki feudalnej, prace jego dotyczyły

przełomu XIV i XV wieku ("Południowo-wschodnia polityka Polski od koronacji Jagiełły do śmierci Jadwigi i bitwy nad Workslą", 1936), ale główną uwagę poświęcił końcowi X stulecia i badał kierunki zasiedlenia plemiennego na pograniczach południowo-wschodnich ("Studia nad pierwotnym pograniczem polsko-ruskim w rejonie Wołynia", 1962). Ta ostatnia praca stanowiła zamknięcie Jego badań nad epoką feudalną.

Jeśli chodzi o dzieje najnowsze, zainteresowania Profesora koncentrowały się na okresie lat 1914-1919. Objęły one kilka problemów związanych z odbudową państwa polskiego po pierwszej wojnie światowej, problematykę ukraińską oraz zagadnienia wewnętrzno-polityczne i społeczne Polski. Po drugiej wojnie światowej ogłosił m.in. "Zamach stanu Januszajtisa i Sapiehy w 1919 r." (1948), "Źródła do zamachu stanu 1919 r." (1959) oraz "Udział wojska podczas zamachu stanu..." (1962).

W zakresie historii prasy polskiej dorobek Profesora obejmuje kilkanaście artykułów i rozpraw, poświęconych problemom metodologicznym, dziejom prasy Polski Ludowej. Większość tych prac dotyczyła jednak dziejów prasy polonijnej w Stanach Zjednoczonych ("Początki czasopiśmiennictwa polskiego w Stanach Zjednoczonych A.P. pod koniec XIX wieku", 1963, " »Przegląd Emigracyjny« ", 1966, "Ze źródeł do dziejów prasy polonijnej", 1969, i inne). Ostatnią pracą z dziedziny historii prasy był dwuczęściowy artykuł ogłoszony na łamach "Rocznika Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego" pt. "Prasa warszawska i krakowska (galicyjska) na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XIX w. w ocenie ówczesnych pisarzy i publicystów" (1973-1974).

W ostatnich latach pracował Profesor głównie nad przygotowaniem pierwszego w dziejach historiografii polskiej podręcznika historii prasy polskiej - pierwszy tom tego podręcznika został już przekazany do druku, prace nad dwoma dalszymi znajdują się w końcowym stadium. Sam nie zdołał już napisać do tego podręcznika rozdziału obejmującego dzieje prasy polonijnej w latach 1879-1918.

Historycy, a także historycy literatury zawdzięczać Mu będą nieocenioną pomoc warsztatową: będzie to obszerna i pełna bibliografia ogłoszonych drukiem (w wydawnictwach zwartych i w periodykach) pamiętników polskich i Polski do-

tyczących, kontynuacja znanego dzieła bibliograficznego E. Maliszewskiego. Autor zdołał przekazać to opracowanie wydawnictwu Ossolineum, które właśnie przystąpiło do jego druku.

Doc. dr hab. Jerzy Myśliński

WACŁAW OLSZEWICZ

(23 VII 1888 — 20 VII 1974)

20 lipca 1974 r. zmarł we Lwowie dr Wacław Olszewicz, badacz kultury polskiej, bibliograf i bibliofil.

Urodził się w Warszawie 23 lipca 1888 r. jako syn przemysłowca Adolfa i Marii Reginy Olszewiczów. Do szkół uczęszczał w Warszawie. Wydalony z gimnazjum za udział w strajku szkolnym 1905 r., odbywał w latach 1906-1908 studia w École Libre des Sciences Politiques w Paryżu, uzyskując dyplom na Wydziale Dyplomatycznym. Następnie kontynuował studia na uniwersytecie w Brukseli i tu w 1910 r. uzyskał doktorat nauk politycznych i administracyjnych na podstawie rozprawy pt. "Unia Polski z Litwą, studium z prawa międzynarodowego". W latach 1910-1912 uzupełniał studia w Genewie, Rzymie i Paryżu, gdzie też przez pewien czas pracował w Bibliotece Polskiej.

Po powrocie do kraju zamieszkał ze względów zdrowotnych w Zakopanem. Był tu bibliotekarzem w Bibliotece Publicznej, a także brał czynny udział w działalności społecznej. W r. 1916 powrócił do Warszawy i pracował w Bibliotece Krasieńskich. Razem z bratem, Bolesławem, należał do współzałożycieli Związku Bibliotekarzy Polskich. Po powstaniu Państwa Polskiego rozpoczął pracę w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, od 1920 r. jako naczelnik Wydziału Ekonomicznego. Z pracy tej zrezygnował w r. 1924 i przeniósłszy się na Górną Śląsk, zamieszkał w Siemianowicach. Zajmował różne stanowiska, m.in. był (do września 1939 r.) sekretarzem generalnym